

COŞQUN DADAŞ OĞLU DADAŞOV
Azərbaycan Dillər Universiteti
Bakı ş., Rəşid Behbudov 134
e-mail: Dadashov@gmail.com

M.MURKOK YARADICILIĞININ SPESİFİK XÜSUSİYYƏTLƏRİ: FOLKLOR-MİFOLOJİ KÖKLƏRƏ QAYIDIŞ

Açar sözlər: M.Murkok, folklor-mifoloji köklər, fentezi, roman

Ключевые слова: М. Муркок, фольклорно-мифологические корни, фэнтези, роман

Key words: M. Moorcock, folklore and mythological roots, fantasy, novel

XX əsrin mifoloji romanlarından fərqli olaraq, fentezi janrı müəllifin şüurlu şəkildə bədii sistemlərə uyğun fantastik mifologiya yaratmaq istəyidir. Fentezidə mifoloji düşüncədə olduğu kimi insanın ətraf mühitdən ayrılmasa, xeyirlə şərin fərdləşməsi, təbiət hadisələrinin insanlaşması, mikrokosmosla makrokosmosun eyniləşməsi önə çıxır. Fentezi janrı həmişə ya yenidən işlənmiş miflərə, ya da müəllifin mifik konsepsiyasına əsaslanır. Onun ən mühüm xüsusiyyəti dünyanın bütöv mənzərəsinin yaradılması, insanın makrokosmos sistemində mikrokosmos olması ideyasıdır.

Müasir ingilis yazıçısı Maykl Murkokun (Michael Moorcock, 1939) yaradıcılığı fentezi janrı ilə əlaqəlidir. Onun romanları əsasən german-skandinav mifologiyasının representasiyası, məlum folklor nümunələrinin yenidən işlənməsiylə əlamətdardır. Bunlar german mifologiyasına əsaslanan müəllif mifləri ilə reallığa yaxın olan mifoloji “gerçəkliyin” dekonstruksiyasıdır. M.Murkok yaradıcılığında folklor-mifoloji köklərə qayıdış deyəndə miflərlə yanaşı folklorun nağıl janrını da unutmamalıyıq. Belə ki, M.Murkokun fentezilərində nağıllara əsaslanan uydurma dünyanın obrazlarını açıq-aydın görmək olur.

Qədim brit, saks və kelt tayfaları arasında yayılan “Nəhəng qatili Cek” (Jack the Giant Killer) nağılı Kornuolldan (İngiltərənin cənub-qərbində yerləşən qraflıq – C.D.) olan güclü və ağıllı Cekin qəhrəmanlığından bəhs edir [3]. O, Kormoran adlı dəniz nəhəngini öldürdükdən sonra onun var-dövlətinə, sehrli qılıncına və döyüş sursatına yiyələnir. Daha sonra digər nəhəngi – adamyeyən Muşkitonu öldürür, gözəl pəriləri əsirlikdən xilas edir, bir qədər sonra ikibaşlı, sonra isə üçbaşlı nəhəngi məhv edir, onların sehrli qılıncına, özü yeriyan ayaqqabı və gözəgörünməz papağına sahib olur [5]. Patriza Monaqa yazır ki, “qədim keltlərin mif və folklorunda nəhənglər və onlarla döyüşən qəhrəmanlara rast gəlinir” [7, s.21].

“Çayld Roland” (Childe Rowland) nağılının qəhrəmanı bacısı Elleni əsirlikdən qurtarmaq üçün Elflər (german-skandinav, kelt folklorunda sehrli xalq – C.D.) ölkəsinə gedir və burada sehrli dünyanın sakinləri ilə döyüşür, magik qüvvələrlə üz-üzə gəlir və bacısını elf qalasından xilas edir [8]. “Maykl Skott” (Michael Scott)

nağılında isə cəsur Maykl Skott sehrli dünyanın sirlərinə yiyələnir, sehrin gücü ilə xalqını yadellilərdən qoruyur və ölümündən sonra əbədi həyata-ölümsüzlüyə qovuşur [9].

M.Murkokun istənilən romanında ingilis nağıllarından gələn obrazlara rast gəlinir. “Melnibonedən olan Elrik” (The Elric of Melnibone) romanın qəhrəmanı Maykl Skotu, Çayld Rolandı, Nəhənglər qatili Cekı xatırladır. O da şər qüvvələri ilə döyüşür, onlara qalib gəlir.

M.Murkok romanlarının süjet və kompozisiya quruluşu nağıllardan fərqli olaraq müəllif fantaziyasına tabedir. Lakin onları süjet xəttindəki sehrli, sirli atributlar, cadu, tilsim, folklordan gəlmə möcüzəli, mistik personajlar, xeyirlə şərin, həyatla ölümün, qaranlıqla işığın mübarizəsi kimi oxşar bədii qaynaqlar birləşdirir. Qədim ingilis, şotland və irlənd nağıllarında ən çox əfsanəvi, möcüzəli varlıqlar olan əjdaha, at, ilan obrazlarına rast gəlinir. Kelt folkloru ümumiyyətlə, əjdaha və nəhəng quşlarla əlamətdardır. Amma o da qeyd edilməlidir ki, sadalanan bu əfsanəvi varlıqlar bir tərəfdən qəhrəmana yardım edən, digər tərəfdən sehrli, cadu və tilsimli mistik dünyaya aid olan şər qüvvələrin köməkçisi kimi çıxış edirlər.

M.Murkokun romanları da nağıl dünyasında olduğu kimi sehrdən, mistikadan, möcüzədən yan keçmir, “Melnibonedən olan Elrik” romanının qəhrəmanı Elrikin sehrli və möcüzəli adı da, sehrli dünyaya aid əjdaha ilə döyüşü də nağılı xatırladır. “Qılınclar trilogiyası” (The Swords Trilogy) romanında şahzadə Korum üçbaşı ilanla döyüşür, “Qılındakı əjdaha”da (The Dragon in the Sword) Erkize tilsimli quş sürüsünə qalib gəlir, bir diyardan digərinə köç edən, şər qüvvələrin fantastik gücünü daşıyan quşların ölkədə qalmasına mane olur, onları ölkəsindən qova bilir.

M.Murkok xalq nağıllarından gələn möcüzəli heyvan obrazlarına müraciət edir, onların ənənəvi funksiyalarını dağıtmır, əksinə bu obrazları öz xüsusiyyətləri ilə fentezi janrına köçürür. M.Murkok fentezilərdə möcüzəli heyvan obrazları ilə yanaşı nağıllardan gələn möcüzəli və əfsanəvi qüvvəyə malik gözəgörünməz papaq və kürk, özü gəzən ayaqqabı, qılinc və qalxan kimi nağıl əşyalarından da istifadə edir. Maraqlıdır ki, onlar sehrli dünyanın qəhrəmanlarıyla bərabər şərlə döyüşdə gündəlik əşya kimi çıxış edirlər. İngilis nağıl qəhrəmanları kimi M.Murkok qəhrəmanları da şər qüvvələri ilə döyüşür, qarşıya çıxan bütün maneələri dəf edirlər. Şübhəsiz, bu döyüşdə qəhrəmanın möcüzəli qılincı, magik qüvvəyə malik atı, sehrli papağı və kürkü köməkçi rolunu oynayır.

Onu da qeyd etməliyik ki, ingilis folklor ənənələrinin fentezi janrına “yeridilməsi” M.Murkok romanlarını səciyyələndirən xüsusiyyətlərdəndir. Magik, mistik dünya mühiti məhz bu atributlara əsaslanır və dəyişməz olaraq qalır. Folklor atributları bütün təhkiyə mərhələlərinə nüfuz edir və beləcə, oxucuda ingilis folklorunun illüziyasını yaradır. İngilis nağıllarından gələn əfsanəvi at, əjdaha, nəhəng quş və ilan obrazlarının öz xüsusiyyətlərini qoruyub saxlaması onu deməyə əsas verir ki, yazıçının yaradıcılığı ingilis folklor-mifik köklərinə əsaslanır. Qəhrəmanın xarakterinə və həyat tərzinə dair bir çox davranışlar da folklor nümunələrindən, xüsusən də, nağıllardan götürülür. Belə romanlarda ingilis

folklorundan gəlmə möcüzəli heyvan obrazları ilə yanaşı sehrli varlıqlar, sehrli əşyalar da yox deyil.

“Kəllədəki cavahirat” (The Jewel in the Skull) romanında qraf Brass Qaranlıq İmperiyasının kölesi, bataqlıq bədheybəti – nəhəng ikibaşlı ilanın hücumuna məruz qalır və onu çətinliklə öldürür. Yaxın dostu ona şərlə mübarizə aparmağı, Qaranlıq İmperiyasını çökdürməyi məsləhət görür. Amma ilk öncə insan ağılına sahib olan möcüzəli daşı əldə etmək, şərin nə düşündüyünü qabaqcadan bilmək lazımdı. Yalnız bu şərtlər altında Xeyirlə Şərin əbədi mübarizəsini sona yetirmək, Xeyrin qələbəsinə nail olmaq olar. Göründüyü kimi “Kəllədəki cavahirat” romanının süjet xəttində möcüzəli daş sehrli əşya rolunda çıxış edir.

İngilis folklorunda nəhəng quşlara daha çox rast gəlinir. Bu personajlar heç bir zaman insan formasını almır və müxtəlif funksiya daşıyırlar. Çox vaxt rəqibin xidmətçi, qaranlıq qüvvələrin nökrəri kimi çıxış edir və sirli, sehrli dünyada yaşayırlar. İngilis folklorunda nəhəng quşlar ölümlər dünyası ilə əlaqəli şeytani xüsusiyyətlərə də malikdirlər. Bir sıra ingilis folklor-mifoloji qaynaqlarında isə bu dünyanı tərk edən ruhların yol yolçularıdır [2, s.54]. M.Murkokun “Kəllədəki cavahirat” romanında nəhəng quş nağıllarda olduğu kimi əsərin qəhrəmanı Dorian Hokmunu öz qanadlarına alıb Qərbdən Şərqə, dost ölkəsinə aparır: “Nəhəng quşun üstündə uçmaq inanılmaz dərəcədə rahat idi. Nəhəngin əyri dimdiyinə bağlanan yüyən at kimi idarə olunurdu. Uçuş zamanı o qədər möhtəşəm idi ki, onun üstündən yığıla biləcəyi Hokmunun heç ağılına da gəlmirdi. O, yalnız gündüz saatlarında uçuş, demək olar ki, dincəlmirdi, yolu atdan on dəfə tez qət etməsi möcüzə idi” [6, s.29].

Nağıl personajları olan nəhəng quşlar təhlükə yaradır, müəyyən qaydalara əməl olmayanda qəhrəmanı parçalaya da bilirlər. Başqa sözlə, nağıllarda onlara ayrılan rola görə deyil, yalnız minnətdarlıq əlaməti olaraq qəhrəmana kömək edə bilirlər. Bəzi ingilis nağıllarında quşlar balalarını yemək istəyən ilanı öldürdüyünə görə dara düşmüş qəhrəmana yardım edirlər. Nağıldakı nəhəng quşların əsl quşlarla heç bir əlaqəsi yoxdur, oxucu onun nağıllar dünyasına aid olduğunu anındaca başa düşür. M.Murkokun “Kəllədəki cavahirat” romanında nəhəng quş da Hokmunu bir diyardan digər diyara çatdırır. Magik gücə malik bu quş Qaranlıq Hökmdarına qulluq edir, lakin Hokmunun alınına yerləşdirilən möcüzəli daşın diktəsi ilə ona yardım edir, ona bu şəkildə öz minnətdarlığını bildirir.

Nağıllarda təbiətdə mövcud olan gerçək quşlarla yanaşı, uydurma quşlar da yer alır. Onların ölçüləri fərqli olsa da, qeyri-adi bir görünüşə və bacarığa malikdirlər. M.Murkokun roman personajı olan nəhəng quş da ingilis folklor köklərinin spesifik xüsusiyyətinə malikdir. Folklorşünas alim V.Y.Propp yazırdı ki, “folklardan ədəbiyyata keçid, reallıqda baş vermiş qeyri-adi və inanılmaz hekayələrin danışılmasından ibarətdir. Xoşa gələn də elə bu qeyri-adi, ehtimal olunmayan, eşidilməyəndir. Qeyri-adi, möcüzəli hekayələrə olan həvəs ədəbiyyatda uzun müddət davam edir” [13, s.90]. Folklorşünasın fikirlərində böyük həqiqət var, M.Murkok məhz bu həqiqəti öz romanlarına tətbiq edir, folklor-mifoloji köklərdən yararlanır.

V.Y.Proppun digər fikri də maraq doğurur. Ona görə “nağılın özəlliyi ondadır ki, nə nağılı danışan, nə də dinləyən onu reallıqla əlaqəndirmir. Bu, onun məhdud olması ilə əlaqəli deyil, bu sadəcə bir nağıldır” deyir [13, s.87]. Fentezi janrının xalq nağıllarına yaxınlığını nəzərə alaraq onu deyə bilərik ki, yazıçının reallıqla uydurmanı bir araya gətirən roman dünyası magiyanı, uydurmanı və eyni zamanda da real olanla ağılaşmazı birləşdirmək gücündədir. M.Murkokun fentezi janrında yazdığı romanlar nağıl yaratmaq ideyasına xidmət etmir, o, daha çox gerçəkliyin öz xüsusiyyətlərini təsvir edir. İngilis folklorunu öyrənən tədqiqatçı Uilyam Hendersonun da dediyi kimi “bu rəvayətlərin real tarixə söykəndiyi şübhə doğura bilər, amma əminlik ondadır ki, belə cəlbədicə formada təqdim olunmaqla, o dövrdə olanlara şübhə doğurmada inandırır, xeyir və şər arasında gedən böyük mübarizədə insanların suallarına cavab verir” [4, s.37].

M.Murkok təhkiyə üslublarına yeni bir özəllik qataraq gözlənilməz şəkildə bəzən qorxunc, bəzən isə realda olmayanı möcüzəli və magik bir şeyə çevirə bilər. Fentezi də təsvir olunan personajları real dünyada olduğu kimi görməyə, hadisələri real və mistik və ya fantastik təsvirdə görməyə çalışır. Belə romanlar vasitəsilə oxucu mistik, sehrli aləmə keçir, amma eyni zamanda reallıqla əlaqəni itirmir, əsərdə baş verənləri yazıçı təxəyyülü kimi qiymətləndirir. Fentezinin səciyyəvi xüsusiyyəti məhz yazıçı təxəyyülünə söykən bədii aləmdəki əhvalatlara əsaslanır. Görünür elə bu səbəbdən “The Times” M.Murkoku “keçən əsrin qırxıncı illərindən bəri əlli böyük Britaniya yazıçısı” siyahısına daxil edir [11].

M.Murkokun dünya modelində vacib olan universallıqdır, o, nağılı, mifi, fantaziya və reallığı bir araya gətirir, fentezi dünyasını yaradır. Bu dünyanın sakinləri bir qayda olaraq mifik dünyaya aiddirlər. Bu dünyada mifik əjdaha-ılan təhlükəli qüvvə kimi təsvir edilir və yeraltı dünyaya aid personaj kimi çox vaxt mənfi xüsusiyyətlərə malikdir. Folklor-mifoloji qaynaqlarda əjdaha xəzinə qoruyucusu – qanadlı ilan kimi təsvir edilir. Xəzinəni yalnız əjdahanı öldürdükdən sonra əldə etmək olar. Əjdahanın ayrıca personaj kimi göründüyü bütün mifoloji sistemlərdə onu öldürən qəhrəmanla bağlı folklor süjetlərinə rast gəlinir. Tədqiqatçı H.Əliyeva yazır ki, “əjdaha və ilan eyni varlıq kimi, yaxud ilanabənzər xüsusiyyətlərə malik heyvan kimi səciyyələndirilir. Avropa miflərindəki əjdaha gizli xəzinələrin keşikçisidir... Qərb folklorunda isə əjdaha son dərəcə hiyləgər, qəddar və amansız obraz kimi təqdim olunur” [1, s.133].

M.Murkokun istənilən romanında əjdaha obrazına rast gəlinir. “Tale dənizlərindəki dənizçi” (The Sailor on the Seas of Fate) romanının qəhrəmanı Elrik Kiçik Asiya hökmdarı Ariohun xəzinəsini qoruyan dəniz əjdahası ilə döyüşür, “Kəllədəki cavahirat”ın Hökmuru Qaranlıq Hökmdarına qulluq edəndə əjdaha onun köməkçisi, ondan ayrılıb Xeyir Hökmdarına pənah gətirəndə əjdahanın qatilinə çevrilir. “Qılıncdakı əjdaha” romanında isə Erkize əjdahanın özü ilə yanaşı, onun güc və qüvvəsini daşıyan qılıncına yiyələnmək, beləcə, kosmik balans saxlamaq üçün şərin özü ilə döyüşür.

Əjdahalar german mifologiyasında və daha geniş şəkildə folklorda mövcuddur, burada onlar nəhəng və zəhərli ilan kimi təsvir edilir. Onların Avropa

mifologiyasının digər əjdahaları ilə bir çox oxşar xüsusiyyətləri var. “Beovulf” dastanında o həm ilan, həm də əjdahadır, island dastanları “Ketelis” və “Konrad Keysarasonar” da isə qanadları olan əjdaha kimi təsvir edilir. İngilis folklorunda od püskürən nəhəng əjdaha ilə döyüşən Con Ləmbtonla bağlı [10] rəvayətləri xatırlamaq olar ki, M.Murkok romanlarında görünən əjdahalarla oxşardılar. “Şəfəq qılıncı” (The Sword of the Dawn) romanında qəhrəman qorxunc görünüşü olan nəhəng və qanadlı əjdaha ilə vuruşur, onun digər əjdahalardan fərqi atəşin işində yaşamasıdır. Döyüş zamanı ağzından od püskürür, odun düşdüyü yer külə dönür. Bu tilsimi keçə bilən qəhrəman ölümsüzlük qazanır və Işıqlı dünyanın hökmdarına çevrilir.

“Linton əjdahası” adı ilə tanınan şotland rəvayətlərində isə cəngavər lord Laristonun ikibaşlı əjdaha ilə döyüşləri də əlamətdardır. Linton əjdahası M.Murkokun “Arzular şəhəri” (The Dreaming City) romanına köçürülür, qəhrəmanın döyüşdüyü əjdaha Linton əjdahasıyla oxşarlıq təşkil edir. Qəhrəman alovlu nizəni əjdahanın boğazına batırır və onu ölümcül yaralayır. Ölüm qabağı çırpınan quyuğu ilə ətrafdakı dağ daş-qalaq edən və bu daş-qalaq altında əbədi qalan əjdaha ilə bağlı epizod Linton əjdahasının son döyüşünü xatırladır.

İngilis, şotland və irlənd rəvayətləri M.Murkokun fentezi janrında yazdığı romanlarda bu və ya digər şəkildə özünü göstərir. Bu ilk növbədə onunla əlamətdardır ki, fentezi janrı daha çox folklorun nağıl, mif, rəvayətləri ilə bir arada addımlayır, süjet və motivləri ondan mənimsəyir. Lakin onun səciyyəvi xüsusiyyəti fərqlidir, yazıçı təxəyyülünə söykən əhvalatlar müəllifə aid bir dünyanı təsvir edir. M. Eliade [14] iddia edir ki, arxaik mədəniyyətlərdə sakral mənadan məhrum olan mif rəvayəti və ya nağıla çevrilir. Lakin mifin tam desakrallaşmasından danışa bilmərik, çünki mifik personajlar və motivlər ədəbiyyatda “maskalanmış” formada mövcuddur. Onların xüsusiyyətləri qəhrəmanın köməkçiləri və əleyhdarlarının obrazlarında tanınır və onlar öz işlərini yerinə yetirməkdə davam edirlər.

Ədəbiyyat:

- 1.Əliyeva H. Qərbi Avropa epik poeziyasında bədii universallıq və spesifiklik. Qərbi Avropa– Yaxın Şərq paralelliyi əsasında. Bakı: “Elm və təhsil”. 2016, 230 s.
- 2.Greenoak F. British birds: their folklore, names and literature. A&C Black, 1997, 244p.
- 3.Green T. “Jack and Arthur: An Introduction to Jack the Giant Killer”, 2009 http://www.arthuriana.co.uk/arthurian/Arthuriad_VolOne.pdf
- 4.Henderson W. Notes on the Folk-lore of the Northern Counties of England and the Borders. London: E.P. Publishing. 1973, 344p.
- 5.Jack the giant-killer. English Folktale https://www.worldoftales.com/European_folktales/English_folktale_19.html#gsc.tab=0.
- 6.Moorcock M. The Jewel in the Skull. Tor Books. 2010, 222p.
- 7.Monaghan P. Encyclopedia of Celtic mythology and folklore.Facts on File. 2004, p512

- 8.Rowand Ch. English Folktale https://www.worldoftales.com/European_folktales/English_folktale_21.html#gsc.tab=0
- 9.Scott M. Scottish Folktale https://www.worldoftales.com/European-folktales/Scottish_folktale_9.html#gsc.tab=0
- 10.Simpson J. British Dragons. Wordsworth Editions Ltd. 2001, 176p.
- 11.The 50 greatest British writers since 1945. <https://www.thetimes.co.uk/article/the-50-greatest-british-writers-since-1945-ws3g69xrf90>
- 12.Woolf J. Britain's Birds: A Treasury of Fact, Fiction and Folklore. National Trust Books. 2020. 240p.
- 13.Пропп В. Фольклор и действительность. Избр. статьи. Москва: Наука. 1976, 325с.
- 14.Элиаде М. Священное и мирское. М.: Московский Университет, 1994, 144с.

Coşqun Dadaş oğlu Dadaşov

**M.Murkok yaradıcılığının spesifik xüsusiyyətləri:
folklor-mifoloji köklərə qayıdış**

Xülasə

Müasir ingilis yazıçısı Maykl Murkokun fentezi janrının təşəkkülündə müstəsna xidmətlərinin olması danılmaz faktlardandır. Fentezi janrının xalq nağıllarına yaxınlığını nəzərə alaraq onu deyə bilərik ki, yazıçının reallıqla uydurmanı bir araya gətirən romanları fentezi janrında yazılan ən gözəl bədii nümunələrdir. Bu romanlarda qədim german-skandinav folklorundan gəlmə uydurma dünyanın obrazlarını açıq-aydın görmək olur. M.Murkok romanlarının süjet və kompozisiya quruluşu nağıllardan fərqli olaraq müəllif fantaziyasına tabedir. Lakin onları süjet xəttindəki sehrli, sirli atributlar, folklordan gəlmə möcüzəli, mistik personajlar, xeyirlə şərin, qaranlıqla işıqın mübarizəsi kimi oxşar bədii qaynaqlar birləşdirir. Bu ilk növbədə yazıçının romanlarında ingilis, şotland və irland nağıllarından gələn və möcüzəli varlıqlar olan əjdaha, ilan, nəhəng quş obrazlarının varlığında özünü büruzə verir.

M.Murkok folklordan gələn möcüzəli heyvan obrazlarına müraciət edir, onların ənənəvi funksiyalarını dağıtmır, əksinə bu obrazları öz xüsusiyyətləri ilə fentezi janrına köçürür. Bu baxımdan, ingilis folklor ənənələrinin fentezi janrına “yeridilməsi” M.Murkok romanlarının səciyyəvi xüsusiyyətidir. Magik, mistik dünya mühiti məhz bu atributlara əsaslanır və dəyişməz olaraq qalır. M.Murkok romanlarında folklor atributları bütün təhkiyə mərhələlərinə nüfuz edir. “Melnibonedən olan Elrik” romanının qəhrəmanının sehrli atı, sehrli dünyaya aid əjdaha ilə döyüşü də nağılı xatırladır. “Qılınclar trilogiyası” romanında şahzadə Korum üçbaşı ilanla döyüşür, “Qılındakı əjdaha” romanında isə Erkize tilsimli quş sürüsünə qalib gəlir. Göstərilən bütün bu spesifik xüsusiyyətlər onu deməyə əsas verir ki, M.Murkokun roman yaradıcılığı folklor-mifoloji köklərə əsaslanır.

Джошгун Дадаш оглу Дадашов

**Специфика творчества М. Муркока:
возвращение к фольклорно-мифологическим корням
Резюме**

Неоспоримым фактом является то, что современный английский писатель Майкл Муркок внес исключительный вклад в формирование жанра фэнтези. Принимая во внимание близость жанра фэнтези к народным сказкам, можно сказать, что романы писателя, сочетающие реальность и вымысел, являются красивейшими художественными образцами, написанными в жанре фэнтези. В этих романах отчетливо можно увидеть образы вымышленного мира из древнего германо-скандинавского фольклора. В отличие от сказок, сюжет и композиционный строй романов М. Муркока подчинен фантазии автора. Однако их объединяют схожие художественные истоки, такие как волшебные и таинственные атрибуты в сюжетной линии, чудесные и мистические персонажи фольклора, борьба добра и зла, тьмы и света. Прежде всего это проявляется в романах писателя при наличии образов драконов, змей и гигантских птиц — чудесных существ из английских, шотландских и ирландских сказок.

М. Муркок обращается к образам чудесных животных из фольклора, не разрушает их традиционных функций, а переносит эти образы в жанр фэнтези со своими особенностями. В этом плане характерной чертой романов М. Муркока является «вписывание» английских фольклорных традиций в жанр фэнтези. Магическая, мистическая окружающая среда мира основана на этих атрибутах и остается неизменной. В романах М. Муркока фольклорная атрибутика пронизывает все этапы развития. Волшебный конь героя романа «Элрик из Мелнибоне» и битва с драконом из волшебного мира также напоминают сказку. В «Трилогии мечей» принц Корум сражается с трехголовым змеем, а в «Дракон в мече» Эркизе побеждает стаю заколдованных птиц. Все эти особенности указывают на то, что творчество М. Муркока имеет фольклорно-мифологические корни.

Joshgun Dadash Dadashov

**Specificity of M. Moorcock's work:
a return to folkloric and mythological roots
Summary**

It is an indisputable fact that the modern English writer Michael Moorcock made an exceptional contribution to the formation of the fantasy genre. Taking into account the proximity of the fantasy genre to folk tales, we can say that the writer's novels, which combine reality and fiction, are the most beautiful artistic examples written in the fantasy genre. In these novels, you can distinctly see images of the fictional world from ancient Germano-Scandinavian folklore. Unlike fairy tales, the plot and compositional structure of the novels of M. Moorcock is subject to the author's fantasy. However, they are united by similar artistic origins, such as magical and

mysterious attributes in the storyline, wonderful and mystical folklore characters, the struggle between good and evil, darkness and light. First of all, this is manifested in the novels of the writer when there are images of dragons, snakes and giant birds - wonderful creatures from English, Scottish and Irish fairy tales.

M.Murkok turns to the images of wonderful animals from folklore, does not destroy their traditional functions, but transfers these images to the genre of fantasy with its own special features. In this plan, the characteristic devil of the novels of M.Merkoka is an “incorporation” of English folklore traditions into the genre of fantasy. The magical, mystical environment of the world is based on these attributes and remains unchanged. In novels by M.Murkoka's folklore attributes permeate all stages of development. The magic horse of the hero of the novel “The Elric of Melnibone” and the battle with the dragon from the magical world also resemble a fairy tale. In “The Swords Trilogy”, Prince Korum fights with a three-headed snake, and in “The Dragon in the Sword”, Erkize defeats a flock of enchanted birds. All these features indicate that the work of M. Murkoka has folklore and mythological roots.

Redaksiyaya daxil olma tarixi: 15.03.2024

Çapa qəbul olunma tarixi: 30.03.2024

**Rəyçi: filologiya elmləri doktoru, professor H.Ə.Əliyeva
tərəfindən çapa tövsiyə olunmuşdur**